

A szociális biztosítás kérdése.

Előadó: **Dr. Lakatos Sándor**, a Munkaadók Szövetségének főtitkára, Marosvásárhely.

Romániában ma a szociális biztosítás kérdését négyféle törvényi intézkedés szabályozza, – nevezetesen a régi román, magyar, osztrák és orosz törvények – időközi módosításokkal ugyan, – de eredeti alkalmazási területükön ma is alkalmaztatnak. E jogi partikularizmus megszüntetése és a szociális biztosítás egységes törvénnyel való szabályozása érdekében a munkaügyi minisztériumban már egész légiója készült a törvénytervezeteknek, azonban ezek a törvényhozásig nem jutottak el.

Az első törvényhozási intézkedés a Nemzetközi Munkaügyi Iroda 1927. évi nemzetközi egyezményének becikkelyezése volt. Ez az egyezmény 1929 május 6-iki hivatalos lapban tétetett közzé.

A második törvényhozási lépés a parlament most lezárt ülészakának végén történt meg azzal, hogy a szociális biztosítás egységesítését célzó törvényjavaslatot Răducanu munkaügyi miniszter a törvényhozó házak elé terjesztette. A javaslatot a törvényhozás még nem tárgyalta le. Ha tehát a szociális biztosítás kérdésével kívánunk foglalkozni, úgy ezt a javaslatot kell vizsgálat tárgyává tennünk.

A törvényjavaslatnak első célja a szociális biztosítás *egységesítése* az ország egész területére. A szociális biztosítás által felölelt biztosítási ágazatokban észlelt tapasztalati adatok azt bizonyítják, hogy minél nagyobb felületen (taglétszám) oszlik el a szociális biztosítási ágak egyes eseti kötelezettségét életre hívó esemény (betegség, baleset stb.), annál kisebbre redukálódik a szociális biztosítás anyagi terhéét viselő egyesek megterhelési arányszáma. Miután az egységesített szociális biztosítás a fenti előny mellett módot és alkalmat nyújt a kü-

lönböző központi adminisztrációs intézmények egységesítésével az adminisztráció-költségek lényeges csökkentésére is, – a törvényjavaslatnak az egységesítésére irányuló szándékát magunkévá tesszük.

A törvényjavaslat az egységesítés keresztülvitelénél a magyar 1907. évi XIX. t. c. rendelkezéseit veszi alapúl, s az ezekben szabályozott intézményeket kívánja az országos szociális biztosítás keretébe beállítani. A törvényjavaslat azonban a fenti törvényben lefektetett elveket nem a maguk változatlanóságában alkalmazza, hanem az állami omnipotencia elgondolásának jegyében dolgozza át, s így az 1907. XIX. t. c. intézkedéseinek alapúl vételével kreált intézmények torz intézményekké válnak.

A szociális biztosítás intézményeit szabályozó 1927. évi nemzetközi egyezmény, melyet – mint említettem – törvényhozásunk becikkelyezett, ezen intézmények *autonom igazgatásának* elvét deklarálja. Az egyezmény szerint a szociális biztosítási intézménynek biztosítani kell *az adminisztratív autonomiát*, – az állam szerepe kizárólag az ellenőrzésre szorítkozhatik. Az autonom adminisztráció pedig azt jelenti, hogy a szociális biztosítás érdekeltjei, – tehát a munkaadók, kik annak anyagi terheit viselik és a munkások, akik ezen intézmény biztosítottjai és részleges teherviselői, – maguk választhatják a vezetésre, ellenőrzésre hivatott testületek tagjait, maguk választják meg az intézmények tisztviselői karát, orvosait, gyógyszerészeit, a törvényileg megállapított kereteken belüli anyagi megterhelés mértékéről, annak mikénti felhasználásáról maguk szervei útján intézkednek. Ha a törvényjavaslatban e nézőpontok alkalmazását keressük, úgy a javaslatot nagy csalódással kell a kezünkben letennünk, mert ezek a nézőpontok abban nem érvényesülnek.

A törvényjavaslat az állami hivatal (*Oficiul Național*) a központi pénztár (*Cassa Centrală*) és kerületi pénztár (*Cassa Cercuală*) szerveket kreálja. Úgy az állami hivatal, mint a központi pénztár ügykörében ellenőrzési és adminisztratív feladatokat egyesít, ennél fogva az egyik szerv csak költségöbletet okozó felesleges szerv. Feleslegesnek az állami hivatalt kell megjelölnünk, mert a központi pénztár az egységes biztosítási intézmény egységes adminisztrálására és vezeté-

sére szükséges. Az állami ellenőrzés szükségességének elvét leszegezve, rá kell mutatnunk arra, hogy az ellenőrzés gyakorlására külön szerv kreálása szükségtelen, mert az ellenőrzést a munkaügyi miniszter, mai személyzetével a jövőben is elvégezheti. A törvényjavaslatnak az állami hivatal ügykörébe utalt adminisztratív jogkört biztosító intézkedései pedig az autonóm jogkört gyakorló központi biztosító intézkedései pedig az autonóm jogkört gyakorló központi és kerületi pénztárak hatáskörébe utalandók, így tehát ezek az intézkedések, mint az autonomia alapelveivel ellentétben állók, a törvényjavaslatból kihagyandók.

A központi és kerületi pénztár szerveinek megalkotásánál ez a törvényjavaslat is, mint a gazdasági törvényjavaslatok rendén annyi előde, a *hivatalbóli tagok* rendszerét vezeti be, s a hivatalbóli tagok létszámának bőséges meghatározásával, az autonomiának még azt a kis mérvét, amit különben nyújt, meghiúsítja. A törvényjavaslat által javasolt hivatalbóli tagok közreműködését az intézmény érdekében állónak tartom, azonban ezeknek kizárólag tanácskozási jogkör biztosítható; szavazati, – tehát ügydöntő – jogkörük a javaslatból kihagyandó.

A törvényjavaslat az intézmény tisztviselői és orvosi szükségletét a *kinevezési rendszer* alkalmazásával kívánja kielégíteni. A vezető állásban levő tisztviselők felett a fegyelmi jogkört az *állami hivatal* gyakorolja. Ez a két intézkedés az autonóm adminisztrációnak még a látszatát sem hagyja meg.

Sérelmes ez az intézkedés különösen azért is, mert tapasztalati tények igazolják, hogy az erdélyi betegpénztáraknál az imperium átvétele után a magyar tisztviselői kar javarészt elbocsátották, s az elbocsátottak helyére, vagy a később megürült helyekre magyar tisztviselőt nem alkalmaztak. A kinevezési rendszer véglegessé tételének eredménye az lesz, hogy ezeknek az intézményeknek hivatalnoki és orvosi karában a még meglévő magyar tisztviselők és orvosok kihalása után, egyetlen magyar sem foglalhat majd helyet.

A tisztviselők alkalmazásának, illetve a javaslat szerint kinevezésének előfeltétele egy – az egyetemen leteendő – képesítő vizsga letétele. Tekintettel arra, hogy a szociális biztosítás intézményeinek adminisztrálása speciális tudást igényel, s

tekintettel arra, hogy speciálisan képzett hivatalnoki kar működésétől e humanitárius intézmény működésének csak a megjavítása várható, a képesítő vizsga rendszerét fentartandónak tartom.

Ennél a kérdésnél feltétlenül felvetendőnek tartom *az anyanyelv használhatási jogának törvényi szabályozását*. Követelnie kell a pártnak azt, hogy a képesítő vizsgát a jelentkező anyanyelvén is letehesse, követelni kell továbbá azt is, hogy azokban a kerületi pénztárakban, amelyekben a biztosítottak többsége kisebbségi, az illető biztosítottak nyelve párhuzamosan ügyviteli nyelvként szerepeljen.

A szociális biztosító intézmények azon joga, hogy az intézmény céljainak megvalósítása érdekében tagjaik anyagi hozzájárulását igénybevehessék, világszerte törvényi korlátozásnak van alávetve. Azt a felső határt, ameddig a tagok anyagi hozzájárulása igénybe vehető, az 1907. évi XIX. t.-c. a biztosított fizetések 4%-ban állapította meg. A törvényjavaslat ebből a nézőpontból is hiányos, mert intézkedései ebben a tekintetben nem kategorikusak. Tekintettel arra a körülményre, hogy a mai gazdasági viszonyok mellett az a teherviselő réteg, amely ezen intézmény terheit viseli, további megterhelést el nem bír, tekintettel továbbá arra, hogy a tervezet nem az érdekeltek autonómiáját, hanem az intézmény tisztviselőinek az autonómiáját kívánja életre hívni, a törvényjavaslatba a betegbiztosítási ágazatnál a járulék fizetési kötelezettségének az 1907. évi XIX. t. c. által megszabot 4%-os felső határát feltétlenül beiktatandónak tartom.

A törvényhozás elé terjesztett törvényjavaslat alapelveinek kritikája kapcsán azon alapelveket is érintettem, amelyeknek nézetem szerint a szociális biztosítás törvényi szabályozásánál érvényesülniök kell, ezeket az alapelveket röviden összefoglalva, a következő határozati javaslatban terjesztem elő:

1. A szociális biztosítás törvényi szabályozásánál a Magyar Párt a szociális biztosítást kezelő intézmények állami ellenőrzés melletti teljes autonómiáját kívánja.

2. Ezen autonóm jogkörből folyólag kívánja azt, hogy a biztosítási intézmények tisztviselői és orvosi kara az autonóm intézmények autonóm szervei által választassanak.

3. Amennyiben a tisztviselők alkalmazásának lehetősége

a meghozandó törvényben képesítő vizsga letételétől tétetnék függővé, kívánja annak megengedését, hogy a képesítő vizsgát a jelölt anyanyelvén is letehesse.

4. Kívánja a Magyar Párt azt, hogy az autonom intézmények azon szerveinél, ahol a biztosítottak többsége kisebbségi anyanyelvű, ezen kisebbségi anyanyelv párhuzamosan ügyviteli nyelvként szerepeljen.

5. Kívánja végül a Magyar Párt, hogy a betegbiztosítás ágazatában a járulék fizetési kötelezettség felső határa törvényileg 4%-ban, illetőleg az esetleg ennél alacsonyabb törvényes kamatláb maximumában állapíttassék meg.

A Szakosztály az előadó javaslatát egyhangulag elfogadja.